

Pressemeddelelse

Miljøøkonomisk vismandsrapport

Materialet er klausuleret til onsdag den 26. februar 2014 kl. 12

Vismændenes oplæg til mødet i Det Miljøøkonomiske Råd den 26. februar indeholder fem kapitler:

- *Kapitel I* indeholder en vurdering af omkostningerne ved støtte til vedvarende energi
- *Kapitel II* omhandler regeringens ressourcestrategi, *Danmark uden affald*
- *Kapitel III* indeholder en vurdering af forvaltningen af invasive arter
- *Kapitel IV* indeholder analyser af den rekreative værdi af naturområder
- *Kapitel V* omhandler organisering og regulering af den kollektive trafik

Omkostninger ved støtte til vedvarende energi

Danmark har overfor EU forpligtet sig til, at 30 pct. af energiforbruget i 2020 skal stamme fra vedvarende energikilder. Med den nuværende politik er der udsigt til, at Danmark vil nå op på en vedvarende energi-andel på omtrent 35 pct. i 2020. Overopfyldelsen af målet skyldes bl.a., at Danmark yder direkte støtte til anvendelse af vedvarende energi i el- og fjernvarmeproduktionen.

EU's CO₂-kvotesystem lægger et loft over den samlede udledning af CO₂ fra el- og fjernvarmeproduktion samt energiintensiv industri i EU og indebærer en pris på CO₂-udledning, som favoriserer brug og udvikling af vedvarende energi. Nationale tiltag, der øger anvendelsen af vedvarende energi i kvotesektoren udover det, kvoteprisen betinger, har derimod ingen effekt på CO₂-udledningen på europæisk plan, fordi antallet af kvoter er givet.

Den danske direkte støtte finansieres gennem PSO-tariffen, en afgift på elforbruget, der vil stige kraftigt frem mod 2020. De højere priser på el indebærer på kort sigt en forværring af konkurrenceevnen for danske virksomheder og dermed et tab af arbejdspladser. På lang sigt vil en dansk energipolitik, der vedvarende indebærer højere afgifter på el, påvirke produktiviteten negativt, hvilket resulterer i reduceret levestandard.

Overvismand Hans Jørgen Whitta-Jacobsen udtaler:

“Dansk støtte til vindmøller og anden vedvarende energi i forsyningssektoren reducerer ikke udledningen af CO₂ i Europa. Hvis vi lukker ned for et kulkraftværk i Danmark, fordi vi bygger flere vindmøller, bliver der flere CO₂-kvoter til rådighed i Polen, Tyskland eller et andet sted i Europa.”

“Den danske støtte til vedvarende energi i forsyningssektoren gavner ikke klimaet og har samfundsøkonomiske omkostninger i form af tab af konkurrenceevne og arbejdspladser på kort sigt, og lavere produktivitet og levestandard på lang sigt.”

“Vi bør i Danmark genoverveje hele støtten til vedvarende energi i forsyningssektoren, for den giver ikke mening i et CO₂-perspektiv. Som et minimum bør vi genoverveje udbuddet af de to havvindmølleparker, Horns Rev 3 og Kriegers Flak.”

“Uanset på hvilket niveau, vi vælger at støtte vedvarende energi, bør finansieringen fjernes fra elregningen, så PSO-afgiften afskaffes og erstattes af skat på indkomst.”

“Det er positivt, at EU's nylige udspil til klimainsats frem til 2030 fokuserer på drivhusgasudledning frem for at opstille bindende mål for andelen af vedvarende ener-

gi. En højere andel af vedvarende energi bør være en konsekvens af CO₂-reduktionerne – ikke en selvstændig målsætning. Skulle den efterfølgende politiske proces gå i retning af en mere ambitiøs klimapolitik end i udspillet, bør en skærpelse ske i form af et mere vidtgående reduktionskrav for udledning af drivhusgasser – ikke i form af skærpede eller mere forpligtende mål for anvendelse af vedvarende energi.”

Ressourcestrategien, Danmark uden affald

Regeringens ressourcestrategi *Danmark uden affald* har til formål at fremme genanvendelsen af ressourcer fra affaldsproduktionen og reducere afbrændingen af især husholdningsaffald.

Ifølge regeringen er øget genanvendelse ikke dyrere end fortsat forbrænding af husholdningsaffaldet. Denne konklusion er imidlertid tvivlsom, da den bagvedliggende analyse bygger på problematiske antagelser og forudsætninger: Sammenligningen af nuværende praksis og alternativerne med øget genanvendelse baseres ikke på ensartede forudsætninger, og analysen inddrager ikke omkostningerne ved øget tidsforbrug i husholdninger, hvis affaldet skal sorteres.

Ressourcestrategiens målsætning om øget genanvendelse motiveres med stigende priser på ressourcer. Stigende priser vil imidlertid gøre genanvendelse mere fordelagtig privatøkonomisk set, og stigende priser er derfor ikke et argument for politisk indgriben.

Overvismand Hans Jørgen Whitta-Jacobsen udtaler:

“Beregninger bag regeringens ressourcestrategi peger på, at det kan betale sig at øge genanvendelse af husholdningsaffaldet – men beregningerne bygger på tvivlsomme antagelser. Når der korrigeres for dette, får man den modsatte konklusion: På nuværende tidspunkt kan det ikke betale sig at øge genanvendelsen.”

“Stigende knaphed på ressourcer fører til højere priser. Det gælder sjældne jordarter, fosfor og alle mulige andre råstoffer. Højere priser på råstoffer gør genanvendelse privatøkonomisk mere fordelagtig. Stigende priser på ressourcer udgør derfor ikke en grund til politisk at fremme genanvendelsen. En indsats for mere genanvendelse skal i givet fald være begrundet i miljøhensyn, men den danske affaldshåndtering sker efter alt at dømme miljømæssigt forsvarligt.”

Invasive arter

Invasive arter er dyr, planter og andre organismer, der bevidst eller ubevidst introduceres og spreder sig uden for deres naturlige spredningsområde, og som truer biodiversiteten de steder, hvor de introduceres. Danmark har påtaget sig forpligtigelser til at bekæmpe invasive arter. En effektiv indsats fordrer, at der sker en national koordinering af indsatsen.

Overvismand Hans Jørgen Whitta-Jacobsen udtaler:

“Der er behov for bedre koordinering af indsatsen over for de invasive arter. Det hjælper ikke så meget, at én kommune gør en stor indsats for at bekæmpe eksempelvis bjørneklo, hvis nabokommunen lader stå til.”

“Det er forbundet med meget stor usikkerhed at skønne over omkostningerne ved invasive arter. Vi har vovet et øje og fremsat et skøn for de potentielle omkostninger på omkring 1 mia. kr. årligt. Dette anser vi for at være et underkantsskøn, da det ikke inddrager omkostningen i form af tab af biodiversitet.”

Rekreative værdier

Den rekreative værdi af naturområder og byparker kan ikke direkte observeres, men det er muligt at give et kvalificeret bud på denne værdi baseret på oplysninger om, hvor langt folk rejser for at besøge naturområderne, og hvor mange besøg, de foretager.

Analyser i rapporten viser, at der er meget store forskelle i rekreativ værdi pr. ha på tværs af eksisterende naturområder. Særligt har naturområder, der ligger tæt på større byer og i egne med stor befolkningstæthed, langt større rekreativ værdi, end naturområder, der ligger i tyndbefolkede egne. De allerstørste rekreative værdier findes således for byparker i de større byer. Også størrelsen af et naturområde, adgangsforhold og nærhed til kyst eller sø har betydning for den rekreative værdi.

Den rekreative værdi af naturområder er typisk væsentlig større end værdien af andre ikke-markedsomsatte goder forbundet med natur, såsom CO₂-binding eller reduktion af miljøbelastning fra konventionel landbrugsproduktion.

Overvismand Hans Jørgen Whitta-Jacobsen udtaler:

“Danmark har en målsætning om, at skovarealet skal fordobles. Dette mål er ikke hensigtsmæssigt. Målet tager ikke højde for, at placeringen samt kvaliteten af adgangsforhold og faciliteter er stærkt afgørende for den samfundsøkonomiske værdi af ny skov. Fokus bør skifte fra mængden af ny skov til placeringen og kvaliteten af ny skov.”

“De store forskelle i den rekreative værdi af naturområder tyder på, at der vil være betydelige gevinster ved systematisk at foretage samfundsøkonomiske projektvurderinger af nye skovrejsnings- og naturgenopretningsprojekter.”

“Vores analyser tyder på, at statslig skovrejsning har markant højere rekreativ værdi end privat skovrejsning. Dette hænger sammen med, at den statslige skovrejsning typisk er bynær, og at adgangsforhold og faciliteter typisk er bedre i statsskovene. Den nuværende tilskudsordning til privat skovrejsning bør reformeres, så placering og rekreativ værdi får større vægt.”

Kollektiv trafik

Kollektiv trafik modtager mere end 8 milliarder kroner om året i tilskud til driften. Støtten kan begrundes med stordriftsfordele i den kollektive trafik samt med, at mere kollektiv trafik og mindre privatbilisme kan reducere trængslen på vejene og andre miljøproblemer.

Overvismand Hans Jørgen Whitta-Jacobsen udtaler:

“Vi har set nærmere på tilskudsniveauet til kollektiv trafik i Hovedstadsregionen. Det nuværende tilskudsniveau forekommer fornuftigt, men der kan være argumenter for at øge tilskuddet uden for myldretiden. I givet fald bør pengene bruges til at øge antallet af afgang, ikke til at sætte billetprisen ned.”

“Trængsel og miljøproblemer i forbindelse med trafik håndteres bedst ved en kombination af road pricing og afgifter på benzin og diesel. Indføres road pricing, reduceres behovet for at støtte den kollektive trafik.”

Erfaringerne med udlicitering af busdriften har generelt været gode. Også på jernbaneområdet har erfaringerne i Danmark og lande som Sverige, Tyskland og Holland været positive. Omkostningsreduktionen ved udlicitering af jernbanedrift har i disse lande typisk været i størrelsesordenen 20 pct.

Overvismand Hans Jørgen Whitta-Jacobsen udtaler:

“Omkostningerne ved jernbanedriften i Danmark kan med stor sandsynlighed reduceres betragteligt – og konkurrenceudsættelse via udlicitering er den rigtige vej at gå. Såvel DSB som andre operatører vil kunne deltage i en sådan ‘konkurrence om markedet’.”